

TŘI PÍSNĚ VÁCLAVA II.

PÍSEŇ I

*Mé nitro tají příběh – znám pravou vznešenost,
láska ji za mnou posílá;
tak šťastný jsem, že vzdychám sladkým vědomím,
že právě ji mám rád, že ona je můj skvost, nikomu není nemilá,
je krásná jemná žena – vždy pyšnit se jí smím,
blížeji nelze jíti, nač tedy mámení,
veliká radost s sebou nese trápení
a na tom se nic nezmění, má láska je mé vězení.*

*Mne opanovala ta sladká skutečnost,
mé srdce tluče blažené, je ráj mých očí, touha, nevyřčená slast,
očima do srdce mi vešla jako host,
a tak jí sloužím, vznešené,
však předlouho již musím verš za veršem klást,
mé srdce i mé smysly slouží mé výsosti,
jí, počátku i zdroji mé čiré radosti:
a díky této milosti
jsem šťasten – na tom nedosti.*

*Jak růže, která vydá svůj první skvoucí květ,
co v jitru touží rosu pít,
své rty sladší než cukr, ty mi poskytla,
snad ještě žádný muž, co jich jen nosí svět
polibkem nebyl více zpit,
ty chvíle blažená, jež jsi mi zasvitla!
Nevylícím svou radost, jíž jsem se nenadál,
s ní tolik přízně, štěstí mi dobrý osud dal,
však radost záhy zahnal žal:
plakala radost, žal se smál.*

*Lásce však chybí důvod, proč by mne trestala:
ač objal jsem tu krásnou paní,
jí, milou, jemnou, sladkou, v bílé nahotě,
i přesto, co jsem řekl, nevinná zůstala, bylo to cudné objímání.
Jen srdcem miluji, ač tehdy v temnotě*

*lásky mne šířala, když jsem ji uviděl,
mé smysly bouřily, uhasit jsem však chtěl
svůj oheň, který plál a vřel,
já k její ctnosti úctu měl.*

*Kdo hledí si své dámy tak jako já,
tomu ať díky vzdávají,
já růži nezlomil, ač mohl jsem ji mít,
do srdce jsem ji zamknul, v mém srdci domov má.
Aj, pomyslí-li potají,
že ona bude dál v nevinnosti žít,
jde láskou lásku líčit? Že jsem miloval?
Svůj nejšťastnější den s ní prožít jsem si přál,
ač jsem ji blíže nepoznal,
nikdy jsem v lásce nebyl dál.*

PÍSEŇ II

*Když květy stříbří mráz a kraj zasype sněh,
i ptáci mlčí, v tichu spí,
háj stojí opuštěný,
mohu vám poradit jak smát se za snů zlých.
Díky všem, kdo se dovítí!
Za družky mám ctné ženy,
podobají se pestrým květům,
jež v zimní době rozkvétají,
hej, v očích, tam jim jiskry hrají,
rozmarný pohled jen – a rety přilnou k retům.*

*A za polibkem spěchá sladké objetí,
to léno lásky, darů dar!
Kdo upíše se růžím,
roznemůže se láskou, bude její obětí
vždyť polibek je něžný svár.
Hej, paní, co ti dlužím,
má drahá, svět mne těší,
o lásce zpívám si tak rád,
tu píseň odpustíš mi snad.
Hnát oře kvůli jiné? Chci být tvůj sluha pěší.*

O tobě, dobrá paní, přemyslivší nocí, dnem,
jsi utěchou, co vsukku těší
i přesto budu ctnostný.
Tvůj bělostkvoucí půvab je ozdobou i snem,
jsm muž a muži často hrěší.
Mé taly lásky ostny
a ctnosti opouštěly,
jen usměvu tvůj mne zachránil,
z něj nacerpal jsem nových sil,
mé rty se opět smály, když oči tebe zřely.

PÍSEŇ III - Svítáníčko (alba)

V jasné nadhře svítá,
tma stále není sytá,
však proudkým úsvitem oblaka jsou zptá:
„na trun chce nyní vstoupit den.
Vyhnal noc prořibanou,
tmu srazil mocnou ranou.
Tak jest, stín noci ustupuje stranou,
jas přibývá, již dní se den
a mlenci se loučí,
zptal svou píseň strážný, „než se slunce stocí
než den nabere síly,
ó vstaňte, ó vstaňte, nemohu vám již dopřát ani chvíli,
láska se víc než všeho bojí cizích očí.“

Strážného píseň teskná
vzbudivla paměť ze sna,
i rytíř procitl, a sotva hlesna
rozhlížel se po lemné síni.
Řkouc: „Příteli mé slasti,
strážný nás chce jen zmaští
a překážky se snaží klásti.
Odměnu velkou dám mu nyní,
noc hledí okem vravým.“
Vysla ven z komnaty, jdouc krokem uspěchaným:
Řkouc: „Ty, přijď před komnatu,
a dál: „Dej přednost mému strážní, drahokamům, mému zlatu,
nech obejmou mě znova s druhem milovaným.“

„Co chtěl jsem, také mám,
 děl strážný. „Pozor dám,
 vždyť s tajnou láskou chce být dobrý rytíř sám.
 Až zazpívají ranní drozdi,
 tajné znamení dám vám znova,
 a rytíř, ten ať na má slova
 odcválá do dáli, kde temný les jej schová,
 však běda, ať se neopozdí.“

Oba se radujíce,
 v objetí splynuli, byli dvě úst, dvě tváře,
 je mnoho něžných darů.
 Dlouho si spolu v lásce hráli a hořeli dál v tajném žáru.
 Tak zdařilo se mnoho za první ranní záře.

Verše tří milostných písní českého krále Václava II.
 Podle *Moravo, Čechy, radujte se*, s. 185–191.
 Překlad Sylvie Stanovská.

ZDE VODA LEMUJE KOLBIŠTĚ

Tam sloužit chčeti pán,
družit se zdejší pán,
kde kniže, pohán udatny,
uvítal prvod početny,
maršalky, komorníky,
stolníky i spížníky,
přidali se číšníci,
kuchaři i sloužící,
konečně pázata a sedláci.
Vlémáů pavělán, stan zářící,
museli také vystavět.
Nu co mám ještě vyprávit?
Vždyt znaly muž tuší,
okázalost se sluší,
a zde se dělo podobně,
vydajů padlo neméně.
Přista i pání svorně,
znala již slávy duorně,
kdy se na poli počctně
stany sbíjely pohledně,
jen z nakkladných věcí,
až honosných přeci.
Vše čtí sluhové zkuseni
i druzi, co čadí z kuchyni.
Sli z rána místo vyhlédnout,
do výše stany pozvednout
u kolbiště na širem poli.
[...]
Mnohy tu dozna štěstny,
vsák viš, ted' myslim na ženy,
uzdu panny nejedné
svarny rytíř navlekné,
když pěkně si ona vede.
V prvodu každá pýjde,
lam kochat chce se sama,
pomáhat vsák má dama
a chovat se ctinosně,
nad jiné z žen krásné.
Pole je květy zbarvené,

Na širem poli samy květ
kolbiště dali vysstavět
látky prostrit umně,
v jasných barvách tkané,
zdobené i ve zlatě.
Dal kázal pán bohatě,
aby kol ringu běžely,
a kol se táhly, visely
zástěny v širé kráse,
neznámé dosud z dá se,
pod nimiž měli zasedat,
šlecheta gesta uhlídat.
Sezení přidali na koberec,
hned místa nabyla, a to lehce,
leč podušky přeci snadno
vždy pásovi jen to jedno,
že výše stolu nestat.
Přesto své stoly onat,
každý má ubrus a bílý,
šitý s nadmahou i pílí.
[...]
Druží se davy na poli,
strojí se voje v okolí,
vyráží s povozy, trakaři,
pod tíží kráčejí soumarí,
a proto žádnou bídu,
neznat na svem vzhledu.
Rytíře provází panosí,
ti dvorské šaty přimáší,
jini se mají již ke spěchu,
sbíti obydli až po střechu,
jak negrychleji dokáží,
než se tu páni ukáží.
Zde voda lemuje kolbiště,
dokola a v toku řecístě,
do dali čistě zvučí,
jde hravě květy, zurčí,
zni po proudu doliny,
unášti libe tónmy.

čekají tu stany nákladné,
jsou skvostné, jak se patří,
necht' každý barvy spatří,
zář ať nikdy nepohasne,
kde do klání světlo jasné
rty mnohé vydají početně.
Tím staví se pro boj nádherně,
v barvách ohně planoucí
chtějí, silně toužící,
onen dotek rudých úst,
najít štěstí, leč i půst.
Tam na tom širém poli,
kde sladké zvuky zněly,
zpod rukou hrály struny,
šly v libé, zvoucí tóny.
Před těmi, kdo najíždějí,
slyš rohy, jež mocně znějí,
též mistry, co zní kolem,
když jedou muži cvalem,
rytíři a panoši předně,
dle práva a dle rodu řádně,
ve voji skvělých koní,
pro poctu místních paní.
Nastoupily v přepychu,
s dívkami bez ostychu
jely, až se chvála pěla,
pro ně libá slova zněla,
o květu ženských ctností.
Sesedaly se ctí,
když pro paní, mezi ně,
vyšly služky ochotně.
První najela vévodkyně,
houfy vítala láskyplně,
a travou, kde stáli koně,
pak prošly ty dámy dvorně.
Paní je za ruce vyvedla,
a tam, kde pavelůn zahlédla,
usedla kněžna předobrá,
záři vnesla, přemoudrá,
jíž má nad jiné ženy.
Pak přišel on i s pány,
kníže ceněný významně,

s muži věrnými obřadně,
vznešený mládenec,
vzdálený dětství přec.
Bubny, pozouny přejasně
zástup provází halasně,
děti přivábí dokonce,
chtějí zahlédnout nejvíce.
V líbeznosti houslistů,
zvuku citer, flétnistů,
nese se sladká hudba,
když roste u pána družba.
[...]
Zvolal, jak koná kníže,
jídlo, necht' nosí blíže,
na stoly, posezení
v bohatém vyvedení,
jak jsme dříve popsali.
Zde ke stolům nosili
vždy švarní komorníci,
ze stříbra mísy mycí,
na ruce bílé látky,
než krmí nesli zpátky,
k tomu bochník velký,
jen ze světlé mouky.
Tak vše nechal připravit,
sladký Vilém, ten Parrit,
když s udatnými pohany
šel na souboj vzájemný.
I paní krásná nad jiné
dnes přišla v ženské družině,
měla předat odměny.
Kníže však byl zkušný,
ctil dle zvyku zásadu,
poslat paním pro vodu,
pro niž smělí rytíři,
rázem houfně zamíří.
Dary ale paním nenáleží,
mají předat ceny, o to zde běží.
[...]
Za soubojů až navýsost
na ženy mnohé dopadne,
na ně však ruka nepadne,

v rozpětí jejích hlasů,
 jež v dály nesou křásnu.
 Ve všem říncení, hlaholu
 u stola na sladkou fadulu
 ruce mistrů vyhravují,
 v umění sladce ynikají.
 Sílů nemám popsat vše,
 každý nástroj snad byl zde
 slyšet při té slávě,
 proude a též hravě,
 i v plněm nasazení.
 Vše měli k dosazení,
 jak jídla vzacná velice,
 kde ruce vedla tradice,
 tak rovněž dobře popiti,
 jimž měli krmí zapítí.
 Poté sluhové veselce,
 přišli skřízet tabule,
 přinášel již vodu pouze,
 to zvyk je, kde není nouze.
 Tam ruce čisté důkladně
 ozdobi helmy nadhermé,
 předají zárné věnce,
 a v ringu spojí lance.
 Panoše poslali pryč,
 v kolbiště nemohli víc,
 tam kníže toužil spátriti
 rytíře, pání vrtní.
 Sam rovněž zkoušeny
 vzal ruku své ženy,
 té pání Dobře, nejlepši,
 vždý strashi taneč konjši.
 Plyulo lanceovani,
 kníže však k rokovani,
 s rytíři se setkal na pláni,
 zábavy zůstaly pro pání,
 stále však pro ně milé.
 Vilém nato ori smle
 řekl, jak čim rytíři
 vždy, když v kolbu zamíří.
 O buhurt běží, o zápasení,
 když mezi kučy ustrojenti,

jsou silné a důstojně
 vše ustojí vítězně.
 Skvělý um mužských ctnosti
 dobro žen může věsti
 a muži, když se chrání chůtice,
 poznají, co se dobra lýce.
 Ale teď, již s boží pomocí,
 nach i bledost se vytráci,
 řeč citu zazní jasné,
 tu líce horí slastně,
 zář do očí se žene,
 však stále uměření,
 lásku skryvá pod víčka,
 v rasy jako perčka,
 kde touha liše kmitá.
 V úsměvu je též skryta,
 v záři úst plame červení
 srdci dá síb i mámení.
 Kněžna a její družina
 přesto si ctnostně počíná,
 když na svém místě stojí,
 kde dámy vodu pítí,
 nejvyšš ona září v hávu.
 Pán cti teď získá slávu,
 až mocně se předvede,
 netouží on sedět zde,
 sezení chystal pro pání,
 sám přál si získat uznání,
 jako jiny v přízni ctnosti.
 Dění řídil s pečlivostí,
 vypravil se smle kolem,
 představil se skvěle valem,
 třikrát rozkaz vydával,
 k pítí, jídlu, shodě zval.
 Sluhové poté pro ten dav
 nápoje nesli bez obavu
 z medu, révy, moruš.
 Kníže, jak mu přisluší,
 sedl si po boku ženy,
 zvedl číši na zdar dení,
 popřál svornost počíná,
 za zvuku rohu, pozounů,

jdou koně k boji odění
 na trávě, pláni k utkání,
 bude hrdé to zápolení,
 buhurt, rytířů potýkání.
 Nečíní však bolest sobě,
 svorní jsou pro strany obě,
 až radost kolbu zahřívá,
 dne přitom rychle ubývá.
 K noci byli náhle blíž,
 velké svíce měli již,
 světlo nesli bohaté,
 vůkol pánům rozžaté,
 ač trvá ze dne radost,
 i noc ji vydá za dost.
 Tam tělo pozná rozkoše,
 když žena družná vydá vše,
 pozlatí tím přeci radost,
 přála i mně kdysi až dost.
 Však ještě povím krátce,
 po osm dní slavil vládce,
 vše nachystal nákladně,
 jak se patří slavnostně,
 neboť hojnost má vždy být,
 jen tak lze úctu vydobýt.
 K tomu září šťastné,
 moudré paní vzosné,
 nejvyšší kněžny urozené,
 laskavou vůlí vybavené.
 [...]

Poslední večer moudře,
 pán splnil zvyky štědře,
 zvláště mocným bohatě
 dary dával ve zlatě,
 stříbro, drahokamy, ba víc,
 snad, že neponechal si nic.

Pro čestné hosty, movité
 tři látky ručně vyšité;
 šarlach rudý, nestřižený,
 protkávané dvě zástěny,
 vždy jen zlatem zdobené.
 Až je srdce zmámené
 z rozdáváných štědrostí,
 vydávaných v hojnosti,
 též oře a koně daruje,
 i rytíř chudší se poměje.
 Lid získal všeho tam dost,
 dle stavu i pro radost
 a sladká vévodkyně?
 Dávala s radostí plně,
 zvláště s velkou milostí
 pro své ženy štědrosti,
 chudé či výše postavené
 dary od paní věnované,
 neubrala tak žádné nic,
 nadělila dle stavu víc.
 Prsten sňala na konec,
 hudebníkům jej dát přec
 a nato znovu rozdávali,
 ve zlatých číších mezi stoly
 dobré pití číšníci,
 přání libě plnící,
 poté mládci znenadání
 trouby zdvihli ke troubení,
 až konec visel na vlásku.
 Na závěr večer v přípitku
 šel pánův rytíř, skvělých mravů
 vyřídít ještě jednu zprávu,
 ať přijdou, než opustí sezení,
 přát dobrou noc a mít i slyšení.

Dvorská slavnost
 v podání básníka ze dvora Václava II.
 ULRICH VON ETZENBACH,
 Wilhelm von Wenden, v. 1437–1810.
 Překlad Dana Dvořáčková-Malá.

